

BESCHRIJVING VAN EEN NESTJE VAN *CHELOSTOMA RAPUNCULI* (LEP.) EN EEN STUKJE LEVENSCYCLUS.

Hans Nieuwenhuijsen

Ik logeerde begin augustus 1997 in een boerderij met een rieten dak in Grollo (Dr.). Wanneer het zonnetje 's morgens op het dak stond zag je zo hier en daar wat insecten bij de rietstengels scharrelen. Goudwespen natuurlijk, maar ook bijtjes. Vlak onder het slaapkamerraam bleek een bijtje haar nest te hebben. Op 5 augustus beroofde ik haar van het leven en het nest. Het bleek een 9 mm groot vrouwtje van *Chelostoma rapunculi*, een soort die nog niet zo lang geleden *C. fuliginosum* heette.

Een week later, thuis in Alkmaar, heb ik de stengel voorzichtig overlans open gesneden. Ik trof in de eerste cel een larf aan van 5 mm. samen met paars *Campanula*-stuifmeel. Een tweede cel bleek in aanbouw, maar bevatte nog geen stuifmeel. Er ontsnapten twee wespjes (?) van nauwelijks 1 mm groot. Daar moet Theo Gijswijt nog maar eens naar kijken. Na inspectie bond ik de beide stengelhelften weer op elkaar en bewaarde het nest in een afgesloten jampot met een balletje vochtige watten erbij.

Op 18 augustus opende ik het nest weer. De larf was toen 8 mm groot. Het stuifmeel bleek enigszins beschimmeld (te vochtig?), dus ik hield mijn hart vast of de larf zou blijven leven.

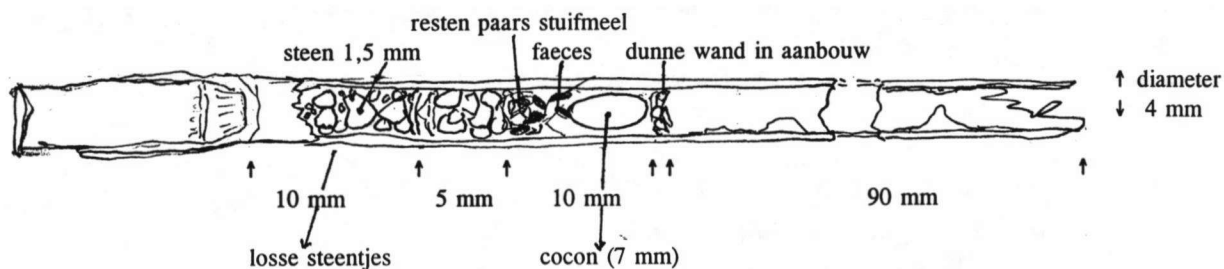

Fig. 1. Het nest in lengtedoorsnede.

Vijf dagen later had de larf zich verpopt; binnen wat spinsel bevond zich een witte cocon. Nu pas durfde ik het nest en zijn inhoud te meten en te tekenen. (zie fig.1.).

Ik besloot de jampot te bewaren in de schuur, want misschien was er voor de verdere ontwikkeling een koudeperiode nodig. Het werd een zachte winter. Op 18 maart 1998 opende ik het nest weer en trof de witte cocon, die leeg leek. Gelukkig heb ik de neiging om de cocon te openen kunnen onderdrukken. Begin april was de situatie nog steeds hetzelfde: de cocon leek leeg. Op 7 juni bevatte de cocon iets donkers. Op 21 juni vond ik op de bodem van de jampot een 6 mm groot vrouwtje van *Chelostoma rapunculi*.

Opmerking: Het stukje nest van 5 mm. bestond uit één dikke wand. Deze was gemetseld van steentjes, waartussen zich een dood parasitair wespje bevond, van 0,8 mm grootte.

Het bovenstaande verhaal levert het volgende stukje levenscyclus op:

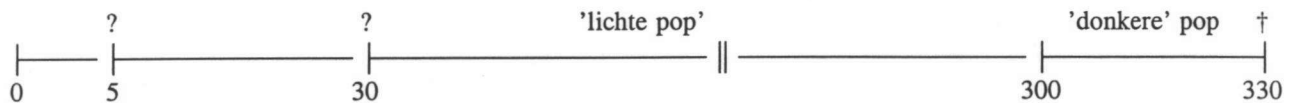

Fig. 2. De levensloop van dit vrouwtje.

Het is interessant de gegevens van dit exemplaar te vergelijken met wat Westrich (1989) over deze soort vermeldt. Hij schrijft dat *C. fuliginosum* (= *rapunculi*) in habitus erg op *C. florisomne* lijkt. Over de laatstgenoemde soort is veel bekend. De nestbouw vertoont dezelfde kenmerken. Verschillend zijn de vliegtijd, de pollenbron en de manier van overwinteren: *C. fuliginosum* overwintert als rustlarf.

Om met het laatste te beginnen: waarschijnlijk overwinterde mijn individu van *C. rapunculi* als pop. Westrich spreekt bij *C. florisomne* over 'das helle puppenstadium im cocon', dat lijkt op wat ik zag. Ik weet echter niet hoe een rustlarve eruit ziet dus ik moet voorzichtig zijn. Wanneer ik gelijk heb, dan lijkt de ontwikkeling van *C. fuliginosum* nog meer op die van *C. florisomne* dan Westrich al dacht.

Nog een laatste opmerking over het nest. De eerste 'cel' is volgestopt met kleine steentjes. Het lijkt erop dat dit een oude cel is (er is nog een rest van een dikke wand te zien) die niet schoon-gemaakt werd maar opgevuld voordat het wijfje met de bouw van haar eerste cel begon.

Literatuur

Westrich, P., 1989. Die Wildbienen Baden-Württembergs, teil I + II. - Verlag Eugen Ulmer, 972 pp.